

naše vezi

MAREC 2013

INTERNA IZDAJA, št. 54

ZDVIS SLOVENIJE, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana

Poštnina plačana pri pošti 1102

ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE

naše vezi

VSEBINA 54. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 pripombe ZDVIS in ZDCIVS na zujf
- 4 financiranje FIHO za leto 2013
- 5 sodelovanje veteranskih organizacij
- 6 ZDVIS in zveza koroških partizanov
- 7 Tigr nekoč in danes

iz naših društev

- 9 ob dnevu žena
- 11 zbor članov DVI pomurje
- 12 leto dni v DVI slovenske istre
- 13 zbor članov DVI maribor
- 14 100-letnica alojzije klavora

naše zgodbe

- 14 partizanski utrinek: od borca do učitelja

v razmislek

- 15 mediacija – kultura v reševanju sporov

gradili so naša društva

- 16 franc hribernik

šport

- 17 šport in rekreacija vojnih invalidov

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA:

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in Zveza društev
civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:

ZDVIS SLOVENIJE, Dunajska cesta 129,
1000 Ljubljana, tel.: 01 56-53-802

GLAVNA UREDNICA:

Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:

Vladimir Pegan, Zdravko Zore, Vesna Tripkovič

OBLIKOVANJE: Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

Drage bralke in dragi bralci!

Sem med tistimi, ki se strinjajo z zapisom kolegice Andreje Markovič iz ZDVIS-a, da je bil letošnji praznik dneva žena nekoliko drugačen. Andreja je zapisala (njen prispevek ob dnevu žena lahko preberete prav v tej številki Naših vezi), da so bila sporočila praznika letos nekako v sozvočju z upanji, idejami in prizadevanji trenutnega »vstajniškega« duha in časa in da je praznovanje ekonomske, politične in socialne enakopravnosti in dosežkov žensk v tem kontekstu še bolj pridobilo na pomenu.

Najverjetneje nihče ne dvomi, da je bil datum 4. vseslovenske vstaje simbolično določen za dan po prazniku in je s tem pripomogel, da dan žena ni šel mimo v luči (le) vsakoletnega »nakladanja« o tem, kako se nismo prišli tja, kjer bi morali biti in citiranja že davno sprejetih konvencij o enakosti. Priznajmo, na praznik, ki ni dela prost dan in je zato v naši zavesti nekako manj pomemben (pa prosim, to poudarjam v simboličnem smislu, saj so v zavesti ljudi »pravi« prazniki pač tisti, v času katerih lahko ostanemo doma, kar priznajmo si), so prav to »parole«, ki jih največkrat slišimo. Ženske smo tega site. Vsaj nekatere.

Prav v tem obdobju je Slovenija po mukah in težavah dobila novega človeka za sestavo vlade. V skladu z demokratičnimi načeli, po glasovanju o konstruktivni nezaupnici, se je dalo možnost novemu človeku. In glej ga, mandatar(ka) je postala ženska. Odmislimo politično opcijo, ki ji pripada in to, ali jo podpirate ali pač ne, res je namreč, da je marsikdo ob tej novici pomislil: »O lej ga, ženska bo.« Če je k temu dodal še »fino« ali pa ne, je pač stvar posameznikove opredelitve. Novici so seveda nato sledile nikoli izpuščene debate o opcijah, sorodstvu (saj veste, da namigujem na strice in tete), pa povezavah, pa seveda (ne)sposobnosti ... kar na tem mestu sploh ni pomembno. Pomembneje je, da so nekateri čutili, da je nestrinjanje treba izraziti s (dis)kvalifikacijo po spolu in padla je primerjava dolžine mandata v obratnem sorazmerju z dolžino krila mandatarke. Spet nek drugi medij se je na veliko razpisal o estetski privlačnosti nog dotične in (ne)pomanjkljivosti njenega modnega stila. Kaj je ob tem pomislila večina žensk? Če uporabim slengovski izraz: bedno. No, v anale zgodovinskega spomina se bo sicer zagotovo vpisal poslanec, ki je pred leti poslanke v nekem drugem kontekstu pošiljal na pregled mednožja. Odras resničnega odnosa do enakosti? Odločite se sami.

Dejstvo je, da so si ugotovitve o enakopravnosti spolov iz leta v leto podobne, če ne že enake. Poudarjanje, kako so si ženske priborile volilno pravico in pravico do opravljanja enakega dela za enako plačilo (khm, vsaj na papirju) danes ne bi smelo biti več potrebno. Gre za zadevi, ki bi morali biti tako samoumevni, da bi moral biti boj za obe le še del zgodovinskega spomina. Žal pa vsako leto znova poslušamo o deležih žensk v vodstvih družb, ki da niso enakomerni, deležih poslank (ki jih mimogrede sami volimo), poženšenosti nekaterih poklicev (kar je pejorativen izraz sam po sebi) itd. In hkrati beremo o umoru mladega dekleta po brutalnem posilstvu v Indiji, samomoru drugega dekleta zaradi sramu po posilstvu prav tako v Indiji, streljanja na mlada dekleta, ki si želijo izobrazbe v Afganistanu ... Informacije imamo. V dobi svetovnega spleta v trenutku.

Zato svojem imenu pravim. Ne »nakladajmo« več o tem, kaj vse je že bilo storjeno. Raje končno v smeri enakopravnosti še kaj več tudi naredimo.

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

PRIPOMBE ZDCIVS IN ZDVIS NA ZAKON O URAVNOTEŽENJU JAVNIH FINANC

Zveza društev civilnih invalidov vojn in Zveza društev vojnih invalidov sta pripravili skupne in usklajene pripombe na Zakon o uravnoteženju javnih financ - ZUJF (ULRS štev.:40/2012), ki sta jih posredovali na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Pripombe žal niso bile upoštevane.

Zakon o uravnoteženju javnih financ je namreč spremenil tudi nekatere določbe Zakona o vojnih invalidih in pravice v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki se tičejo vseh vojnih invalidov. Tako uveljavlja naslednje spremembe:

Prehod na nov način izplačevanja – za nazaj:

Predlagamo odpravo določila, s katerim se spreminja 86. člen zakona o vojnih invalidih, da se prejemki vojnim invalidom izplačujejo za nazaj.

Predlog utemeljujemo z naslednjimi dejstvi:

- Številni vojni invalidi oziroma civilni invalidi vojn prihajajo z zamikom izplačevanja invalidnin v velike težave, ker jim je ta dohodek edini ali skoraj edini vir preživljanja. V posebnih težavah so tisti, ki bivajo v domovih za starejše – mnogi na varovanih oddelkih - in plačujejo stroške za bivanje v domu iz teh prejemkov. Tako za njih izguba enomesečnega prejemka pomeni neprecenljivo izgubo, ki jim sedaj, v že tako težkem obdobju dodatnih bolezni in staranja, pomeni dodatno veliko breme.
- Velikemu delu naših invalidov je invalidnost onemogočala – omejevala poklicno kariero in ustrezno zaposlitev, tudi tistim z nižjim odstotkom invalidnosti. Veliko jih zaradi invalidnosti ni dobilo dela oziroma ustreznega dela in so bili predčasno upokojeni. Tako jim že sedaj prejemki ne zadoščajo za primerno preživljanje, ob dodatnem dejstvu, da je za invalide preživljanje dražje. Izguba enomesečnega prejemka v roku 5 mesecev, jih bo tako posebej hudo prizadela.
- Vojni invalidi smo že zaradi neustreznega in spremenjenega usklajevanja prejemkov po zakonu o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v RS (UL RS 114/2006) od njegovega sprejetja po naših izračunih že izgubili več kot dvomesečno invalidnino in še vedno izgubljam. Tako smo vojni invalidi že dali svoj doprinos k varčevanju, k temu pa doprinaša tudi vedno hitrejšo umiranje zaradi starostne strukture, pa tudi slabšega zdravja.
- Naj citiramo tudi Odločbo ustavnega sodišča št.:U-I-86/96 z dne 12.12.1996, ki med drugim navaja: »eni od pobud pa je priložena tudi dokumentacija, ki naj

bi dokazovala, da je pobudnik dejansko že prejemal prejemke ob koncu meseca, torej za nazaj«. Poleg tega v ustavni odločbi primerjalno opozarjajo na določbe Zakona o obligacijskih razmerjih, ki navaja, da ima odškodnina praviloma obliko denarne rente (1. odstavek 188. člena) in da se denarna renta, prisojena kot odškodnina, plačuje mesečno vnaprej, če sodišče ne določi kaj drugega. Na koncu odločbe ustavno sodišče še navaja »Razlog za uvedbo izplačevanja za nazaj torej ni stvarno utemeljen z jasno ugotovljenim oziroma nesporno prevladujočim in legitimnim javnim interesom«.

Zdraviliško in klimatsko zdravljenje:

93. člen ZUJF-a je črtal tudi 6. točko 11. člena (pravice vojnega invalida) Zakona o vojnih invalidih, ki je določal, da ima vojni invalid pravico do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja.

Vojni invalidi tako nimajo več pravice do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja po Zakonu o vojnih invalidih, temveč samo po Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, iz česar pa je zaradi pomanjkanja sredstev, zelo težko pridobiti to pravico.

Po ZUJF-u se v 54. členu Zakona o vojnih invalidih črtajo tudi določila za potne stroške, ki se nanašajo na zdraviliško in klimatsko zdravljenje.

Nadomestilo za bolniško odsotnost :

Pred uveljavitvijo ZUJF-a je Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju v 31. členu določal:

Osnova za nadomestilo je povprečna mesečna plača in nadomestilo oziroma povprečna osnova za plačilo prispevkov v koledarskem letu pred letom, v katerem je nastala začasna zadržanost od dela. Osnova se valorizira skladno z rastjo povprečnih plač vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji.

Nadomestilo znaša:

- 100 % osnove zaradi zadržanosti od dela, zaradi poklicne bolezni, poškodbe pri delu, presaditve živega tkiva in organov v korist druge osebe, posledic dajanja krvi ter izolacije, ki jo odredi zdravnik;
- 90 % osnove zaradi zadržanosti od dela zaradi bolezni;
- 80 % osnove zaradi zadržanosti od dela zaradi poškodb izven dela, nege družinskega člana in spremstva, ki ga odredi zdravnik.

Vojaški invalidi in civilni invalidi vojne imajo pravico do nadomestila v višini 100 % od osnove, tudi v primerih

iz druge in tretje alineje prejšnjega odstavka, torej tudi ob zadržanosti iz dela, zaradi bolezni in zaradi poškodb izven dela, nege družinskega člana in spremstva, ki ga odredi zdravnik.

Zakon o uravnoteženju javnih financ (6. člen) je zmanjšal odstotek prejemkov za bolniško odsotnost.

Nadomestilo za prvih 90 dni znaša:

- 90 % osnove v primerih iz prve alineje prejšnjega odstavka, razen v primeru zadržanosti od dela zaradi poklicne bolezni in poškodbe pri delu;
- 80 % osnove v primerih iz druge alineje prejšnjega odstavka;
- 70 % osnove v primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka, razen v primeru zadržanosti od dela zaradi nege družinskega člana.

ZUJF je spremenil višino nadomestila za vojaške invalide in civilne invalide vojn na 90 % osnove. Določba se glasi: »Ne glede na prejšnji odstavek (ki določa, da imajo vojaški invalidi in civilni invalidi vojn pravico do nadomestila v višini 100 %) za prvih 90 dni znaša nadomestilo 90 % od osnove, v vseh primerih, razen v primeru zadržanosti iz dela zaradi poklicne bolezni, poškodbe pri delu in nege družinskega člana, ko nadomestilo znaša 100 % od osnove«.

Pravica vojnih invalidov se je za prvih 90 dni za bolniško nadomestilo po ZUJF-u zmanjšala v primerih zadržano-

sti iz dela zaradi bolezni, zaradi poškodb izven dela in spremstva, ki ga odredi zdravnik.

Navedene restrikcije po našem mnenju niso v duhu in skladne s Konvencijo o pravicah invalidov, ki jo je 2. aprila 2008 ratificiral tudi Državni zbor Republike Slovenije. Na mednarodni konferenci o človekovih pravicah invalidov, ki je bila maja 2008 v Kranjski gori je predsednik države Danilo Türk med drugim tudi dejal, da je Slovenija s tem potrdila, da je sodobna socialna država, v kateri se spoštujejo in uresničujejo človekove pravice invalidov, kar je dokazala tudi s predpisi, ki jih je sprejela v zadnjih desetletjih in tudi s prakso na področju delovanja in zagotavljanja pravic invalidov. Opozoril pa je tudi na pomemben člen razumevanja in dialoga in sicer, da se nikoli ne odloča brez invalidov.

Kljub konvenciji in geslu »Nič o invalidih, brez invalidov« žal predstavniki obeh Zvez, podpisnic tega dopisa, niso bili povabljeni k soustvarjanju ZUJF.

Glede na vse povedano, je večina vojnih invalidov, v sodelovanju z obema Zvezama, odločena vložiti tožbo na ustavno sodišče za odpravo navedene sporne določbe Zakona o uravnoteženju javnih financ.

Predsednik ZDCIVS: Franc Donko
Predsednik ZDVIS: Janez Podržaj

FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ IZ FUNDACIJE ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI V LETU 2013

Za leto 2013 je FIHO razpisal sredstva za invalidske organizacije v skupni višini 14.406.925 evrov in za humanitarne organizacije v višini 7.757.575 evrov.

Sredstva so namenjena 27 invalidskim organizacijam, v katere je vključenih 259 društev s 105.000 člani, ki izvajajo 275 posebnih socialnih programov. Za posebne socialne programe je namenjenih 9.247.322,68 evrov, za delovanje na državni in lokalni ravni 3.828.614,19 evrov ter za naložbe 1.186.918,88 evrov. Skupaj to pomeni 91,68 odstotka za dejavnost in 8,32 odstotka za naložbe. Od dejavnosti je za posebne socialne programe namenjenih 70,72 odstotka in za delovanje 29,28 odstotka. Invalidske organizacije so na javnem razpisu FIHO prikazale potrebe, ki so za 67,8 odstotka presegle razpisana sredstva za leto 2013.

Iz razpisnih sredstev FIHO se sofinancira 66 humanitarnih organizacij. Sredstva so namenjena za posebne socialne programe v višini 5.615.386,35 evrov, za delovanje na državni in lokalni ravni 1.754.826,99 evrov ter za naložbe 309.785,91 evrov kar v skupni višini predstavlja 73,1 odstotka za socialne programe, 22,8 odstotka za delovanje in 4,03 odstotka za naložbe.

Humanitarne organizacije, ki so izpolnjevale pogoje javnega razpisa so prijavile za 135 odstotkov več potreb, kot je bilo razpoložljivih sredstev.

V pravilniku fundacije je določeno, da invalidske in humanitarne organizacije prejmejo manj sredstev od sklepa, če so prilivi v FIHO manjši. Priliv sredstev FIHO, predvsem iz največjega financerja Loterije Slovenije je bil v začetku leta 2013 nižji od načrtovanega. Zato so invalidske orga-

nizacije v mesecu februarju in marcu prejele 90 odstotkov načrtovanih sredstev. Ta trend se lahko nadaljuje tudi v prihodnje, zato bo potrebno v organizacijah sredstva porabljati konzervativneje.

Še dve zadevi sta, ki lahko zmanjšata priliv sredstev FIHO iz Loterije Slovenije. Prva je zakon o igrah na srečo. Zakon predvideva obdavčitev klasičnih iger na srečo, to so igre na srečo, ki jih izvajata Loterija Slovenije in Športna Loterija. Z dodatnim davkom se pričakuje zmanjšanje vplačil in s tem tudi manj koncesijskih sredstev za FIHO. Drugo pa je zakon o igrah na srečo, ki naj bi liberaliziral slovenski trg iger na srečo, predvsem z igranjem spletnih stav drugih prirediteljev iger na srečo, kar pomeni, da se posledično zmanjšajo vplačila klasičnih iger na srečo in s tem tudi koncesijske dajatve za FIHO. Invalidske organizacije nasprotu-

jemo obema zakonoma.

Z zmanjševanjem koncesijskih sredstev, ki bi jih prejel FIHO in s tem tudi invalidske in humanitarne organizacije, bi se bistveno zmanjšala sredstva za uporabnike. Invalidske organizacije in invalidi ne moremo pristati na zmanjševanje sredstev za posebne socialne programe, ker se bo s tem bistveno zmanjšala kakovost življenja invalidov.

Situacija je toliko bolj pereča, ker se okrnjene pravice invalidov v slovenski zakonodaji. Še posebej je problematično zmanjševanja sredstev za invalidske organizacije od države in občin. FIHO je ostal še edini stabilen vir sredstev namenjenih za posebne socialne programe za invalide in ohranitev kakovosti njihovega življenja.

Vladimir Pegan

DELOVANJE VETERANSKIH IN INVALIDSKIH ORGANIZACIJ

Potrebe po usklajenem uveljavljanju pravic in interesov vojnih invalidov, veteranov in žrtev vojnega nasilja so prispevale nastanku veteranskih in invalidskih organizacij. S tem se je odprla možnost širše obveščeniosti o položaju in problemih vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja na domači in mednarodni ravni. Vrsto let poteka že medsebojna izmenjava izkušenj, informacij in primerljivosti zakonodaje z drugimi sorodnimi domačimi in tujimi organizacijami. Na področju mednarodnega sodelovanja je to promocija Slovenije kot enakopravne članice evropske in svetovne skupnosti narodov.

Veteranske organizacije, kot predstavnice zainteresiranega članstva zagovarjamo pridobljene in z ustavo zagotovljene pravice upravičencev. Ugotavljamo, da so pogosti poskusi države zmanjšanja ali ukinjanja teh pravic. S pristojnimi službami poskušamo najti rešitve za ublažitev posledic, ki bi lahko bile usodne za posamezne skupine, posebej na področju sociale in zdravstva, kar je za starejšo, že opešano populacijo najpomembnejše.

Medsebojno sodelovanje gojimo s spodbujanjem domoljubja, ohranjanjem tradicij iz naše burne preteklosti, udeležbi na proslavah in spominskih srečanjih na lokalni in državni ravni. Z enotnim in usklajenim nastopanjem sodelujemo na organizacijskem in zakonodajnopravnem področju. Zavzemamo se za mir, sodelujemo na vsakoletnem zborovanju pri pomniku braniteljem slovenske zemlje na Velikem Cerju in drugih pomembnih manifestacijah.

Sodelujemo tudi z veterani in vojnimi invalidi iz Avstrije, Italije in Madžarske. Redna delovna srečanja imamo z

vojnimi invalidi in veterani iz Hrvaške, Srbije in Črne gore, kjer smo že večkrat predstavnikom služb, ki so pristojne za reševanje te problematike, predstavljali naš položaj in zakonodajo veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja. Stike navezujemo tudi s predstavniki sorodnih organizacij iz Bosne in Makedonije. Pred leti je bila na enem izmed naših srečanj izražena ideja, da bi organizirali nekakšno konferenco organizacij vojnih invalidov in veteranov, ki so nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije, kjer bi poskušali nekatera vprašanja še bolje urediti po zgledu dobre prakse v primerljivih državah. Zaradi ekonomske krize in pomanjkanja finančnih sredstev žal ta ideja trenutno ni izvedljiva, mogoče pa bo kdaj v prihodnosti.

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS) skupaj z Zvezo združenj borcev za vrednote NOB (ZZBzVNOBS), Zvezo veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) in Združenjem veteranskih policijskih društev SEVER (ZVPD Sever) kot članicah Svetovne federacije veteranov (SFV), tvori nekakšno »mini koordinacijo« veteranov. S sodelovanjem v stalnem komiteju za evropske zadeve, regionalnih konferencah in skupščinah kot članica SFV opozarjamo na krčenje zdravstvene in socialne skrbi za veterane in njihove svojce ter žrtve vojn kot posledico ekonomske krize.

Lani od 18. do 22. novembra je v Jordaniji zasedala 27. generalna skupščina SFV. Do zdaj je bila praksa, da so se skupščine udeleževale vse članice s svojimi delegacijami, kar je za marsikatero predstavljalo znaten strošek. V vseh štirih slovenskih organizacijah, članicah SFV smo se odločili, da zaradi varčevanja in omejenih finančnih sredstev

zmanjšamo delegacijo na dva predstavnika, zato nas je zastopala enotna dvočlanska delegacija v sestavi brigadir Marjan Grabnar iz ZVVS in Marko Pogačnik iz ZZBz-vNOBS. Na zasedanju generalne skupščine v Jordaniji je sodelovalo 54 organizacij in združenj iz 44 držav, 14 delegacij s statusom opazovalcev, štiri delegacije mednarodnih organizacij in 12 delegacij predstavnikov različnih vladnih institucij iz desetih držav. Gostitelj zasedanja je bilo »Ekonomska in socialna združenje upokojenih vojaških oseb in veteranov Jordanije«.

Slovenska delegacija je aktivno sodelovala pri sprejemanju statutarnih amandmajev in 26 predlogov resolucij. Predlagane resolucije se po svoji vsebinski sporočilnosti pretežno nanašajo na tri medsebojno uravnotežene sklope vprašanj: 1. vprašanja izboljšanja notranje zakonodaje in boljše organiziranosti, 2. vprašanja socialne narave in 3. vprašanja politične narave.

Za tokratno zasedanje generalne skupščine so vse štiri slovenske članice pripravile predlog resolucije, ki ga je naša delegacija predložila generalni skupščini. V resoluciji obžalujemo zmanjševanje že pridobljenih pravic, opozarjamo na neprimernost takega ravnanja ter na zdravstvene in socialne posledice za te najbolj ogrožene skupine prebivalstva. Opozorili smo na neprimernost različnega obravnavanja med posameznimi kategorijami vojnih veteranov, žrtev vojnega nasilja, vojnih invalidov, vojnih internirancev in njihovih svojcev. Pozvali smo vse veteranske organizacije, da v dialogu s svojimi vladami najdejo rešitve, ki ne bodo prizadele posameznih skupin upravičencev in da zdravstvena in socialna skrb zanje ostane vsaj na dozdajšnji ravni, če se že ne more izboljša-

ti. Naša delegacija je pred glasovanjem o predlogu resolucije generalni skupščini še dodatno predstavila zdajšnje diskriminatorno ravnanje vlade Republike Slovenije z zmanjševanjem pokojnin, odvzemanjem pravic in ugodnosti določenim skupinam veteranov, vojnih invalidov in drugim prejemnikom oziroma upravičencem. Resolucijo je generalna skupščina brez razprave sprejela soglasno, brez vzdržanih in brez glasov proti. Naša predstavnik na generalni skupščini sta mnenja, da je zdaj na vseh štirih slovenskih članicah SFV, da se z moralno podporo, po številu držav najštevilčnejše veteranske organizacije na svetu, v dialogu z Vlado RS ponovno zavzamejo za odpravo diskriminatornega obravnavanja določenih kategorij veteranskih upravičencev v Sloveniji in prispevajo k povrnitvi ugleda, ki ga je Slovenija doslej uživala zaradi relativno dokaj dobro urejene zaščite in skrbi za vse skupine upravičencev. In še odziv delegacij drugih držav. V neformalnih razgovorih so številni kolegi izrazili začudenje nad ravnanjem slovenske vlade.

To je kratek povzetek iz poročila dela in prizadevanj slovenskih članic SFV na njeni 27. generalni skupščini.

Zavedamo se, da so glede na trenutno gospodarsko stanje v državi potrebni začasni varčevalni ukrepi, vendar ne moremo pristati na trajno zmanjšanje ali odvzem pridobljenih in zagotovljenih pravic veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja. Za nas so takšni ukrepi ponižujoči, slabšajo naš ekonomski položaj in teptajo človeško dostojanstvo. Takšnemu načinu varčevanja in reševanju krize veterani in vojni invalidi odločno nasprotujemo.

Janez Podržaj

SODELOVANJE Z ZVEZO KOROŠKIH PARTIZANOV

Zveza koroških partizanov (ZKP) in prijateljev antifašističnega odpora je zamejska organizacija, s katero dobro sodelujemo že vrsto let. Njihov namen je združe-

vati nekdanje aktivne člane odpora proti fašizmu, krepiti protifašistično in demokratično miselnost v smislu tradicije in zgodovine NOB, podpirati gibanje za mir, utrjevati prijateljstvo z drugimi narodi. Zveza društev vojnih invalidov Slovenije s to organizacijo že vrsto let dobro sodeluje, še posebej naše Društvo vojnih invalidov za Koroško, ki je ozemeljsko njihov neposredni sosed. Predstavniki naše zveze in našega koroškega društva se redno udeležujemo njihovih srečanj, skupščin, proslav in drugih dogodkov.

Do nedavnega je zvezo vodil predsednik Peter Kuhar, ki je zdaj častni predsednik. Je legenda partizanskega gibanja na Koroškem, saj je bil tudi eden izmed najmlajših borcev druge svetovne vojne. Zaradi bolezni in opešanosti je to funkcijo zdaj prepustil mlajšemu človeku. Zvezi koroških partizanov tako zdaj predseduje Katja Šturm Schnabl, univerzitetna profesorica, sestra bolj znanega Marjana Šturma, predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Ta zavedna koroška Slovenka vloži v vodenje zveze mnogo energije in časa, saj trenutno živi in predava na Dunaju. Sedež zveze je v Celovcu.

S svojim aktivnim delom Zveza koroških partizanov skrbi za več kot 50 spominskih obeležij iz druge svetovne vojne. Eden pomembnih pomnikov ohranjanja spomina na preganjanje in odpor je Peršmanov muzej v Koprivni pri Lepeni nad Železno Kapljo.

Ta odročna gorska kmetija Sadovnikovih pod Peco je bila pomembna postojanka koroških partizanov med 2. svetovno vojno v boju proti nacifašizmu. Tik pred koncem vojne, 25. aprila 1945 so nacisti na tej kmetiji storili strašen zločin nad civilisti. Pobili so skoraj vso družino, hišo in gospodarsko poslopje pa zažgali. Ta zločin obsojajo vsi in še danes odmeva med Korošci ne glede na politično barvo in jezikovno pripadnost.

Leta 1982 je Zveza koroških partizanov v eni sobi stanovanjskega poslopja uredila spominski muzej, ki predstavlja zgodovino partizanskega odpora koroških Slovencev v času nacistične strahovlade. V zadnjih letih so hišo prenovili in uredili novo muzejsko postavitev v več prostorih. Otvoritev in blagoslov muzeja je bil avgusta lani.

Vsako leto imamo z ZKP več srečanj. Lani se je predsednica udeležila naše letne skupščine in 13. srečanja vojnih invalidov v Celju. Srečali smo se na proslavi 67-letnice osvoboditve podružnice taborišča Mauthausen junija lani na Ljubelju. Ob tej priložnosti nas je osebno povabila na proslavo in otvoritev prenovljenega muzeja »Peršman«. Z veseljem smo se odzvali vabilu in se udeležili proslave, ki je bila v nedeljo 24. avgusta 2012. Bilo je zares veličastno, saj so se proslave udeležili predstavniki mnogih sorodnih organizacij. Med udeleženci iz Avstrije, Slovenije in Hrvaške je bil tudi predstavnik komiteja ruskih veteranov. Predsednica ZKP Katja Šturm Schnabl je vse navzoče in vsako povabljenno delegacijo posebej pozdravila v nemškem in slovenskem jeziku. Zahvalila se je tudi vsem donatorjem in vsem, ki so kakorkoli pomagali pri prenovi.

Kot gost iz Slovenije je imel na proslavi pozdravni nagovor ljubljanski župan Zoran Jankovič, prebrano pa je bilo tudi pozdravno pismo avstrijskega predsednika Heinza Fischerja in našega takratnega predsednika države Danila Türka. Ob tej priložnosti smo predstavniki več delegacij v spomin na ta zločinski dogodek tudi položili vence k spomeniku poleg muzeja.

Z blagoslovom prenovljenega muzeja se je zaključil ceremonial otvoritve. V nadaljevanju je bilo prijateljsko srečanje. Spontano smo se srečali predstavniki raznih veteranskih in domoljubnih organizacij z obeh strani meje. Med udeleženci je bilo več mlajših, ki niso sodelovali v NOB, so pa simpatizerji protifašističnega gibanja in obsojajo takšna zločinska dejanja iz preteklosti.

Muzej Peršman kot pomnik krute preteklosti je postal nekakšna točka spomina tega dela nekdanjega slovenskega ozemlja in kraj sprave. Slavnostni govornik Janez Wutte-Luc je izrazil prav to misel ob odprtju muzeja.

Janez Podržaj

TIGR - NOB JE BIL LOGIČNO NADALJEVANJE ŽE PREDVOJNEGA ODPORA PROTI OKUPATORJEM

Pred leti je Dušan Jelinčič ob zbiranju gradiva za svojo dramo Upor obsojenih spráševal mojo mamo, sestrično Ferda Kravanje, o osebnosti tega velikega primorskega junaka tigrovca in karakternih potezah njegovega tovariša, tudi tigrovca Franca Kavsa. Ob tem pogovoru se mi je odprl pogled, kako je treba razmišljati o članih organizacije TIGR. Samo gola zgodovinsko-znanstvena razlaga ali celo politična klasifikacija je

namreč premalo.

Kot je treba vsako dejanje gledati skozi čas in prostor, v katerem se je zgodilo, tako je treba vsako odločitev posameznika gledati tudi skozi dimenzije njegovega duha, morale, etike in človeške zrelosti. Predvsem to velja za tigrovce, to izbrano elito človeško zrelih in odgovornih ter narodno visoko zavednih posameznikov, Primorcev. Njih ni združevala politična ideologija, njihovo

vega boja niso usmerjali ukazi od zgoraj. Njihove odločitve so bile spontane, motivirane globoko v njihovi človeški prizadetosti, bile so primarni kriki za preživetje slovenskega naroda na tem ozemlju.

Celotna zgodba antifašističnega boja primorskega naroda in organizacije TIGR je dovolj skrivnostna in ovita v dimenzije, ki jim zgolj faktografsko zgodovinopisje ne zmore prodreti do bistva. Zadnja leta, ko se literatura z veliko težavo prebija do TIGR-a, njegovega delovanja in globljih nagibov, počasi le prihaja na dan in v zavest ljudi, da so tigrovci s svojim uporom ustvarili antifašistično epopejo slovenskega naroda, ki ji v Evropi ni primere. Večplastnost tigrovske zgodbe in človeško močne osebnosti posameznikov – tigrovcev družijo skupna vrednota: narod in njegova obramba. In tu je treba iskati njihovo veličino in nespornost povojnih oblasti v razumevanju njihovega delovanja. Vzgibe njihovega delovanja je potrebno razumevati v razmerah opredeljenih v času in prostoru pred 2. svetovno vojno, v njihovi izrazito individualni zrelosti in moči, ne pa jih meriti z optiko množičnega, od zgoraj organiziranega oboroženega upora vojaških formacij. Gledati jih moramo skozi njihove sanje.

Skorajda vsi vodilni tigrovci so bili izjemne osebnosti s široko kulturo in prodorno kritičnostjo. Razpravljali so o Dostojevskem, Hamsunu, pa tudi o Kosovelu, Gregorčiču in Prešernu ter se navduševali nad sovjetsko proletarsko revolucijo ter nad bojem irskega ljudstva za samostojnost in dostojanstvo. Bili so polni življenja, idealizma in zanimanja, večinoma pa so bili pravi intelektualci. Zato so poskušali njihove degradacije v navadne saboterje, požigalce šol in teroriste izmišljotina primitivnega duha ali izgovor slabe vesti. Tigrovci so gradili svoj boj tudi na takrat že uveljavljeni Wilsonovi doktrini o samoodločbi narodov in jo v svoji zaprisegi tudi artikulirali. Zato je nedopustno, da na državni proslavi letos v Ljubljani Tigrovski prapor ni bil zaželen.

Tigrovci so zaprisegli in tudi kasneje zapisali v svojem glasilu Svoboda »smrt fašizmu«, ki je postala parola celotne antifašistične Evrope. Prisegli so, da se bodo borili do končne spojitve Slovencev in Hrvatov Julijske Krajine z matičnim narodom in to tudi uresničevali kot tigrovci in

kasneje kot partizani. Večina tigrovcev je namreč nadaljevala boj v partizanskih enotah. Za Primorce je bil narodno-osvobodilni boj logično nadaljevanje predvojnega odpora. Zato je nedopustno, da organizatorji proslav Priključitve Primorske, društva TIGR, ki nadaljuje rodoljubne tradicije organizacije TIGR, ne želijo kot aktivnega soorganizatorja te, za Primorsko tako svete prireditve. Na vsa naša opozorila ostajajo gluhi in ignorantski.

Mi v TIGR-u pa ne ostajamo slepi. Tako je zapisala zgodovinarica dr. Milica Kacin Wohinz »*Tigr kot prva oborožena antifašistična sila, je bil v politiki komunistične partije Jugoslavije ignoriran, TIGR, ki je imel v svojem ilegalnem glasilu Svoboda geslo »smrt fašizmu«, ni bil aprila 1941 povabljen med ustanovne skupine OF. Od desetih na smrt obsojenih in ustreljenih predvojnih slovenskih in hrvaških antifašistov s Primorske in iz Istre je samo Pinku Tomažiču pripadlo odlikovanje narodnega heroja. Bil je komunist, drugi so bili Tigrovci, Borbaši.*«.

In v to tragično in žalostno zgodbo spada tudi zgodba Ferda Kravanja, ki poseblja boj primorskega človeka, tigrovca, partizana in komuniste. Njegova zgodba je resnična epopeja. Poteka od mladega vaškega narodnjaka, do enega vodilnih tigrovcev, udeleženca prvega spopada s fašisti na Mali Gori nad Ribnico, organizatorja vseljidskega odpora na Severnem Primorskem in človeka na čelu Kobariske republike, ki je nastala po kapitulaciji Italije in je poleg kobariškega obsegala še del tolimskega, bovškega in Benečije. Na osvobojenem ozemlju republike so izgradili in utrdili resnično ljudsko oblast. Ko je nemška vojska po treh mesecih zavzela Kobarisko republiko, se je Ferdo Kravanja – Peter Skalar popolnoma posvetil delu v Benečiji in Posočju, da bi uresničil svoje sanje in ob osvoboditvi, v katero je neomajno verjel, doživel priključitev Rezije, Benečije in Posočja s Primorsko k matični domovini. Žal mu je sanje presekala zahrbtna krogla. Med potovanjem na sejo pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte iz Benečije na Lokve nad Gorico je bil pri zaselku Paljevo, 10. oktobra 1944 smrtno zadet v glavo. Pokopali so ga v Desklah, po osvoboditvi pa v Čezsoči.

Ferdo Kravanja – Peter Skalar spada gotovo med najhrajše bojevnike za osvoboditev slovenskega naroda, ki so izšli iz vrst organizacije TIGR.

Ferdo Kravanja ni bil nikdar deležen odlikovanja narodni heroj, čeprav so to severnoprimske borci večkrat predlagali. Tudi pisatelj France Bevk je dvakrat interveniral, da si Kravanja zasluži takšno odlikovanje. Pa mu je bilo z najvišjega političnega vrha Slovenije odgovorjeno, da nikdar noben Tigrovec ne bo dobil nikakršnega priznanja, kaj šele odlikovanje narodnega heroja. Tudi spominska plošča postavljena na njegovi hiši ni smela vsebovati zapisa, da je bil član organizacije TIGR. Zgodba Ferda Kravanja vsekakor zasluži literarno obravnavo. Obravnavo, ki bi morala za moto imeti besede njegove mame, ki je shirala bolehn, zapuščen in pozabljen od države, brez kakršnekoli denarne pomoči (niti stroškov zdravil ji niso

priznali in jih je pisatelj Bevk nabavljaj v Ljubljani in jih z avtobusom pošiljal v Bovec) in je večkrat pred smrtjo dejala: »Le kaj sem storila, da so me fašisti vsa leta maltretirali, češ da sem ničvrednica, ki je spočela bandita, naši pa se obnašajo do mene, kot da sem ničvrednica, ki je spočela kriminalca«.

A taka in podobna nepriznavanja še bolj in upravičeno motivirajo željo društva TIGR po resnici. Kot pravi intelektualci, ki jim je dvom kritična in samokritična dimenzija. Primorci! Bodimo ponosni na svoje Tigrovske korenine. Slovenija! Brez priključene Primorske bi bila Slovenija nedokončan nacionalni projekt. Priključitev Primorske je uresničitev sanj. Sanj porojenih in napojeni z uporom

primorskega prebivalstva, ki se je pod vodstvom TIGRA začel vsaj dvajset let pred splošnim slovenskim uporom proti okupatorju v 2. svetovni vojni, takoj po italijanski okupaciji leta 1918. Ali kot to lepo pove pisatelj Saša Vuga: Za nas Primorce se torej leto 1941 ni začelo 1941. In še enkrat. Za Primorce je bil narodnoosvobodilni boj logično nadaljevanje predvojnega odpora pod vodstvom TIGR-a. Zato se je Primorska lahko narodno prebujena predala Vstajenju.

Marjan Bevk

(Govor na svečani akademiji ob 85. obletnici ustanovitve organizacije TIGR, v Ljubljani, 29. 9. 2012)

OB DNEVU ŽENA – MEDNARODNEM DNEVU ŽENSK

Morda se bo večina strinjala z menoj ali pač ne, da je bil letošnji praznik Dneva žena nekoliko drugačen in da so bila njegovala sporočila v sozvočju z upanji, idejami in prizadevanji trenutnega »vstajniškega« duha in časa. Praznovanje ekonomske, politične in socialne enakopravnosti in dosežkov žensk je v tem kontekstu še bolj pridobilo na pomenu.

Vsakoletno slovesnost ob dnevu žena že tradicionalno pripravijo v Društvu vojnih invalidov Ljubljana. Tudi letošnje praznovanje so s petjem popestrili učenci osnovne šole Stari Vodmat in tamburaška skupina iz Rateč, ki so navdušili s svojo energijo in radoživostjo. Otroška iskrenost je segla vse tja do srca in se naselila na nasmejanih obrazih obiskovalk, ki so se letos zbrale v velikem številu.

Slavnostni govornik Stane Kotnik, član društva in tudi pravne komisije na Zvezi društev vojnih invalidov Slovenije je v predstavitvi zgodovinskega pregleda prizadevanj in bojev žensk za enakopravnost z moškimi izpostavil, da so se zahteve za pravice do družbene enakopravnosti in osebne svobode žensk povečale po francoski revoluciji 1789, tj. po sprejetju *splošne Deklaracije o človekovih pravicah*. Njej je leta 1791 sledila *posebna Deklaracija o pravicah ženske in državljanke*, v kateri je bila oblikovana zahteva za enakost obeh spolov, zlasti na področju dela. In kar je bilo zelo pomembno, v tistem času je prišlo do prvih oblik organiziranega povezovanja in združevanja žensk s ciljem uspešnejšega uveljavljanja njihovih zahtev. Po marčni revoluciji 1848 so se ta gibanja okrepila v okviru političnih strank in v ženskih združenjih in zvezah, ki so nastajale v Nemčiji in se od tam širile v Francijo in Anglijo. V začetku 20. stoletja, tj. pred prvo svetovno vojno, se je povezovanje ženskih gibanj in njihovih združenj, društev in drugih organizacij v evropskem in svetovnem merilu občutno povečalo in razširilo. Poleg zahtev za izboljšanje delavskih pravic so se okrepile demonstracije tudi z zahtevami za politične pravice: aktivno in pasivno volilno pravico in za pridobitev ustreznih položajev v oblastvenih organih. Zelo odmevne so bile demonstracije v ZDA in to v več mestih, ki so vrhunec dosegle 8. marca 1909. Policija je protestnice razgnala, demonstracije pa so se tragično končale, vendar se je povezovanje ženskih gibanj okrepilo. Nekatere pravice žensk so bile izboljšane, nekatere na novo dosežene. V spomin na žrtve demonstracij je bil leta 1911 na kongresu žensk v Kopenhagnu (Danska) na pobudo znane *revolucionarke Clare Zetkin* sprejet sklep, da se 8. marec praznuje kot dan žena in od takrat je ta dan kot ženski praznik vsako leto zaznamovan tudi v Sloveniji. Za to so bile zaslužne napredne ženske, ki so zahteve za izboljšanje svojega položaja postavljale tudi na številnih demonstracijah po Sloveniji, zlasti v Trbovljah, Mariboru, na Jesenicah pa tudi drugod. V Kraljevini Jugoslaviji ženske niso imele niti aktivne niti pasivne volilne pravice, niso smele opravljati nekaterih poklicev, biti sodnice, oficirke. Imele pa so svoje organizacije, naravnane precej po strankarskih in ideoloških merilih. V Sloveniji je delovala «Narodna ženska zveza» kot del

Jugoslovanske ženske zveze. Kot drugod po svetu so bile demonstracije in zahteve žensk v glavnem povezane s splošnimi gibanji in bojem delavstva za večje pravice in svobode. Veliko napredka na tem področju pa ni bilo.

Še posebej je Kotnik izpostavil pomen žensk v drugi svetovni vojni in pri tem poudaril, da so bile izredno močan steber Osvobodilne fronte in osvobodilnega boja na Slovenskem. V partizanskih vrstah so se ženske izkazale kot borke, bolničarke, bile so tudi na vodstvenih položajih, mnoge so padle, najhrabrejše pa so bile proglašene za narodne herojinje. Na terenu in v OF je bila njihova zastopanost okrog 70-odstotna, v taboriščih 20-odstotna, v nekaterih celo 70-odstotna. Zelo so se izkazale v partizanskem zdravstvu. Nikoli pozabljene ne bodo zdravnice in medicinske delavke Ravnikarjeva, Bidovec-Franja, Lah-Pavla, Konjajeva. Na Zboru odposlancev v Kočevju je bilo med 572 poslanci 62 žensk.

Kotnik je poudaril, da je na podlagi dogajanj v preteklosti nedvomno mogoče zaključiti, da so bile ženske nekoč zelo zapostavljene, tako v družbenem življenju kakor tudi v osebem delovnem okolju, v lastnih družinah pa dostikrat poniževane ter da je njihov zdajšnji družbeni položaj plod organiziranega upora zoper njihovo izkoriščanje, preziranje in izvajanje nasilja nad njimi. Da je do tega prišlo ima po Kotnikovem mnenju velike zasluge tudi *Slovenska protifašistična ženska zveza (SPŽZ)*; po drugi svetovni vojni se je preimenovala v AFŽ, ki je bila ustanovljena 21. januarja 1943 in je bila sestavni del jugoslovanske Antifašistične fronte žena, ki je bila ustanovljena 6. decembra 1942 v Bosanskem Petrovcu. Naloge zveze so bile predvsem osredotočene na politično, socialno in materialno podporo ter pomoč narodnoosvobodilnemu gibanju in narodnoosvobodilni vojski. Prvi kongres SPŽZ je bil 16. in 17. oktobra 1943 v Dobrniču. Prišlo je kar 180 udeleženk z vseh koncev domovine. Geslo je bilo: »Vse za partizane - do končne zmage!«. Prva predsednica je bila Angela Ocepek, sekretarka pa Mara Rupena, ki je kongres tudi organizirala. Na teh kongresih so bile proklamirane in priznane nekatere najpomembnejše pravice žensk v družbenem in osebem življenju, med drugim splošna volilna pravica in dostopnost do vseh položajev. Do delne uresničitve tedanjih sklepov je prišlo že med vojno.

Ženske so se že močno približale enakopravnosti s tem, ko je bila leta 1945 uzakonjena splošna volilna pravica. Po drugi svetovni vojni sta bila še dva kongresa AFŽ, potem pa se je organizacija pridružila SZDL najprej kot Zveza ženskih društev, potem pa kot Konferenca za družbeno aktivnost žensk. Do leta 1990 je delovalo več različnih društev in zvez, v katerih so se povezovale ženske na različnih socialnih, političnih, zdravstvenih področjih, potem pa je njihova vloga vse bolj usihala. Posebne ženske organizacije so prenehale delovati in temu prazniku se ni posvečala posebna pozornost. A zadnja leta spet dobiva na veljavi, zlasti zaradi apela OZN, naj se 8. marec praznuje kot spomin na omenjene prve žrtve in spodbujanje

naporov in borbe žensk za njihove državljanske in osebne pravice. V Svetu Evrope je bila leta 1988 sprejeta posebna deklaracija o enakosti žensk in moških.

Kakšno je stanje zdaj in kako naprej? Strinjamo se s Kotnikovo ugotovitvijo, da so pravni in organizacijski temelji za delovanje državnih in družbenih organov na tem družbeno zelo pomembnem področju zadovoljivo vzpostavljeni (naj omenimo nekatere: 24. člen Ustave RS, Zakon o enakih možnostih žensk in moških, Urad za enake možnosti, upoštevanje načela enakopravnosti obeh spolov v zakonih), vprašanje pa je seveda, v kolikšni meri smo pri tem delu dejansko učinkoviti in uspešni v praktičnem življenju. Več kot jasno je, da je položaj žensk v današnjem času še vedno težaven in aktualen, saj je še vedno prisotna trgovina z ljudmi, zlasti z ženskami, ženske so še vedno pogosto žrtve fizičnega in psihičnega nasilja, prisiljene v prostitucijo in spolno izkoriščanje, ostaja neenakost pri zaposlovanju žensk, so žrtve nasilja na delovnem mestu ter žrtve kratenja in kršenja pravic iz delovnih razmerij, še vedno pa so lahko zapostavljene tudi v zakonskem, partnerskem in na sploh v družinskem življenju.

Kljub sprejetim deklaracijam in resolucijam Varuh človekovih pravic v Sloveniji še vedno ugotavlja kršitve sprejetih načel in ugotavlja, da bo treba glede spoštovanja

in uresničevanja deklariranih načel še marsikaj storiti. Ustavna pravica in dolžnost vseh državnih organov in organizacij ter tudi vseh nas državljanov je, da si prizadevamo, da bomo v bodoče v tem pogledu še uspešnejše in da bomo hitreje napredovali, je v poudaril Stane Kotnik in zaključil svoj nagovor s pozivom vsem, da naj jih pri nadaljnjem delu vodijo spomini in vzori borcev za osvoboditev domovine ter vrednote, ki so se krepile navkljub velikim žrtvam zato, ker so to domovino ljubili.

Andreja Markovič

REDNI LETNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA VOJNIH INVALIDOV POMURJA

Društvo vojnih invalidov Pomurja je 9. marca sklicalo redni letni občni zbor članov društva. Udeležilo se ga je 45 članov in članic društva in povabljeni gosti: predsednik ZDVIS Janez Podržaj, predsednik DVI Maribor Vasja Cimerman, predsednik DVI Ptuj Boris Fras, D. Domjan iz Zveze borcev mestna organizacija Murska Sobota in predsednik medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota M. Maučec. Gosti so nam v pozdravnih besedah zaželeli še naprej uspešno delo in dobro sodelovanje.

V kulturnem programu so nastopili učenci Prve osnovne šole Murska Sobota s plesno točko, mlad harmonikar pa nam je zaigral nekaj domačih melodij. Sledila so poročila

Janez Podržaj, predsednik ZDVIS in Robert Kous, predsednik DVI Pomurja, ki je v imenu članov društva prevzel posebno priznanje, ki ga je ZDVIS podelila društvu ob 15. obletnici uspešnega delovanja.

organov društva. Predsednik Robert Kous je predstavil program dela društva in finančni načrt društva za leto 2013. Poročila in program dela so bili soglasno sprejeti.

Društvo vojnih invalidov Pomurja je tudi v letu 2012 uresničevalo svoje poslanstvo ter z izvajanjem posebnih socialnih programov in drugimi aktivnostmi skrbelo za potrebe vojnih invalidov in družinskih upravičencev po zakonu Zvoji. Dosegli smo zastavljene cilje in zelene rezultate.

V sklopu šestih posebnih socialnih programov, ki smo jih izvajali, smo po celotnem območju Pomurja obiskali 31 starejših, bolnih in osamljenih članov, ki živijo v težkih razmerah in tiste, ki se zaradi svoje bolezni ne morejo udeleževati dru-

štvenih prireditvev. Sedmim članom smo nudili posebno pomoč. Štirje vojni invalidi so koristili program ohranjanja zdravja v naravnih in klimatskih zdraviliščih in terapije, petnajstim pa smo omogočili kopanje v zdravilišču.

Junija smo z družabnim srečanjem obeležili 15. obletnico delovanja društva. Septembra smo organizira-

li izlet po deželi vulkanov v Avstriji, oktobra pa izlet v Strunjan. Udeleževali smo se tekmovanj ZDVIS in tradicionalnega srečanja vojnih invalidov in njihovih svojcev ter prijateljev v Celju. Med pomurskimi društvi smo organizirali tekmovanje v šahu in balinanju. Naši člani so se udeležili računalniškega tečaja. Ob zaključku leta smo imeli družabno

srečanje.

Na koncu je sledila podelitev priznanj ZDVIS najzaslužnejšim članom, ki jo je opravil predsednik ZDVIS Janez Podržaj. Še posebej počaščeni in ponosni smo na posebno priznanje ZDVIS, ki ga je prejelo Društvo vojnih invalidov Pomurja.

Robert Kous

POROČILO O DELU DRUŠTVA VOJNIH INVALIDOV SLOVENSKE ISTRE

V želji, da bi čim bolj izpeljali vse posebne socialne programe in načrtane cilje, smo se pridno lotili dela. Marca smo imeli zbor članov. Sprejeli smo vsa poročila za leto 2011 in plan dela ter finančni načrt za leto 2012. Podelili smo posebna priznanja za dolgoletno marljivo delo, ki jih podeljuje ZDVIS. Priznanje sta prejela Jože Gec, ki je žal lani umrl in Anton Terpin. Resnemu delu

je sledilo sproščeno druženje. Ob glasbi Dua Pregelj so nekateri tudi zaplesali, ob skečih humoristov Oriane in Feruča pa smo se vsi nasmejali. Večer smo popestrili s srečelovom, kjer je prav vsak dobil lepo nagrado, ki mu je pričarala nasmeh na lica.

Z rehabilitacijo, ki jo nudi program ohranjanje zdravja, smo sofinancirali bivanje in terapije v klimatskih zdravi-

liščih, nekaterim članom pa smo sofinancirali samo terapije. V programu konkretna in neposredna pomoč smo vse leto obiskovali tiste vojne invalide, ki se naših druženj ne morejo več udeleževati, ali pa so bolni oziroma živijo v težjih socialnih razmerah. Na tem področju nam naša zunanja strokovna sodelavka veliko pomaga.

V programu posebne pomoči, zaradi posledic krize pomagamo svojim članom tako, da sofinanciramo varovanje na daljavo, pomagamo pri nakupu kurjave za zimo, ortopedskih pripomočkov, grelnih naprav, plačilu položnic ...

V skrbi za psihofizično kondicijo z rekreacijo so se naši športniki udeleževali športnih aktivnosti, ki jih organizira ZDVIS, zato jih moram pohvaliti. V programu integracije je bilo pestro, saj smo se maja meseca udeležili 13. srečanja VI v Celju, po srečanju pa smo obiskali še zapor Stari pisker iz časa NOB, kjer smo se poklonili talcem, ki so jih pobili med vojno.

Meseca junija smo se podali na pot proti Predmeji. Lilo je kot iz škafa, vendar smo se vseeno imeli lepo. Pred hišo družine Bizjak, ki so jo med vojno brutalno pobili, pa smo se poklonili žrtvam, naš literat Anton Terpin pa je recitiral Minattijevo pesem. Meseca oktobra smo bili na Gorenjskem. Uživali smo ob nepozabnem pogledu na Blejsko jezero z labodi in račkami, na otok in na grad. Nadaljevali smo pot v Bohinj, kjer smo se pod strokovnim vodstvom naše zunanje sodelavke Slavice Mankoč tako kot vedno ob jezeru dobro razgibali. Ob povratku smo si ogledali še zapore v Begunjah. Posebej pretresljiv je bil pogled na grafite, ki so jih tamkajšnji zaporniki spraskali v zidove svojih celic v času NOB. Vsa ta druženja so za naše člane zelo pomembna, saj ohranjajo vezi med njimi, da niso tako socialno izključeni in tako osamljeni.

Izdali smo dve številki glasila in v sliki in besedi obveščali naše člane, udeleževali smo se različnih spominskih

slovesnosti in aktivnosti v vseh treh obalnih občinah in zaledju. Tudi organi društva so bili zelo aktivni čez celo leto.

Če naredim na kratko oceno vseh izvedenih programov, lahko povem, da smo sredstva, ki smo jih prejeli, porabili namensko, v skladu z zahtevami financerjev. Našim članom, koristnikom programov VI pa smo na ta način olajšali nekatere težave, s katerimi se vsakodnevno srečujejo in tudi zato je njihovo psihofizično počutje boljše.

Na koncu bi se rada zahvalila vsem, ki s svojim delom kakorkoli pripomorete k boljšemu delovanju našega društva.

To poročilo sem napisala res samo na kratko, kajti leto je bilo dolgo in zato je tudi izvirnik poročila zelo dolg. Na slikah pa so nekateri utrinki iz naših programov.

Lepo vas pozdravljam.

**Predsednica društva
Janja Žagar**

LETNI ZBOR ČLANOV DVI MARIBOR

Člani Društva vojnih invalidov Maribor so se konec februarja zbrali na letnem Zboru članov DVI Maribor. Zbor je potekal 26. februarja v dvorani Narodnega doma. Poročamo o pomembnejših delih poteka zbora in sklepkih. Zbor članov je brez pripomb sprejel poročila o delu društva v letu 2012, o finančnem poslovanju v obravnavanem obdobju in o usmeritvah za nadaljnje delo društva. Delo je ocenil kot zelo uspešno, prav tako tudi finančno poslovanje.

Udeleženci so podprli načrte vodstva društva za nadaljnje delo in potrdili načrt dela za leto 2013 in finančni načrt. Tudi v tem letu bo poudarek na dejavnosti društva in posebnih socialnih programih.

Kljub pomembnosti razprave o opravljenem delu in

usmeritvah za prihodnost je bila pomembna točka Zbora članov tudi podelitev priznanj. Udeležence smo seznanili s sklepom, ki ga je izvršni odbor društva sprejel na 14. seji, in sicer da se podelijo priznanja članom društva, ki so zaslužni za razvoj društva ali Zveze društev vojnih invalidov Slovenije. Zbor je soglasno potrdil predlog in priznanja so dobili: Ljubo Soldo, Luka Obradović, Boris Beranič, Peter Terbuc in Matjaž Grom. Udeleženci so prisluhnili utemeljitvam o podelitvi priznanj in z navdušenim ploskanjem potrdili utemeljitve, ki so bile podane.

Po zaključku uradnega dela Zbora članov DVI Maribor, je sledilo družabno srečanje vseh udeležencev.

Vasja Cimerman

100 LET ALOJZIJE KLAVORA IZ DVI SEVERNE PRIMORSKE

Alojzija Klavora, se je kot Alojzija Čopi rodila 12. decembra 1912 v Kalu Koritnici pri Bovcu. Zrasla je v kmečki družini z 12 otroki.

V mladosti si je vsakdanji kruh 12 let služila pri družini v Torinu, nato pa se je poročila in rodila hči Maro. Alojzijin

mož je padel kot partizan konec 1944 leta v Trnovskem gozdu, ko je bila njuna hči stara le mesec dni. Nikoli ni izvedela, kje leži njegov grob.

Tako se je Alojzija sama prebijala na kmetiji z eno kravo in nekaj živalmi. S hčerjo sta živeli zelo skromno.

Alojzija je vdova po padlem borcu NOB in članica Društva vojnih invalidov Severne Primorske. Zdaj živi pri družini hčerke v Bovcu. Ima dve vnukinji in tri pravnu-kinje.

Za svojih sto let je še primerneга zdravja in se giblje s pomočjo domačih. Ob njeni stoletnici so jo obiskali predsednik Društva vojnih invalidov Severne Primorske Franc Anderlič, predsednik sekcije DVI Tolmin Metod Gregorčič in njena poverjenica, ki jo stalno obiskuje, Nada Mrakič.

Draga Alojzija, v imenu društva vojnih invalidov Severne Primorske vam želimo še veliko zdravih let v krogu vaše družine.

Franc Anderlič

naše vezi naše zgodbe

PARTIZANSKI UTRINEK : OD BORCA DO UČITELJA

Novembra 1942 je hrvaška brigada Rade Končar in slovenska Cankarjeva brigada likvidirala italijansko in belogardistično postojanko na Suhorju v občini Metlika, Radatovičih in Ostrižu v Žumberaku.

Na osvobojenem ozemlju je bila takoj izvoljena narodna oblast, na območju Radatovičev pa ustanovljena partizanska bolnišnica.

Januarja 1943 so prvoborca Gabra Bogdanoviča zaradi strelne rane transportirali v novo ustanovljeno bolnišnico. Tam sta ga obiskala predsednik in tajnik občine Radatoviči, ki sta ga želela pridobiti za učitelja v šoli Drage. Gabre je ponudbo z veseljem je sprejel.

Ker Gabre s končano gimnazijo ni imel potrebne pedagoške izobrazbe, so mu priskrbeli nekaj pedagoške

literature, o pedagoških principih in metodah, organizaciji pouka in ocenjevanju pa se je redno posvetoval z učiteljico Zlato Demšar.

Pouk se je začel konec februarja. Prišlo je 42 učencev iz vasi Draga, Hrast in Popoviči. Za oskrbo šole so skrbeli starši učencev, vaški odbor,

angloameriška vojna misija pa tudi nekaj posameznikov, med njimi Janko Bračička in Daka Makar iz Metlike.

Dijaki so ob pouku tudi redno obiskovali bolnišnico in z recitacijami pogosto tako ganili ranjence, da so nekaterim stopile tudi solze v oči. S kulturnim programom so nastopali tudi na proslavah in mitingih, kje so jih poslušalci vedno nagradili s prisrčnim aplavzom.

Pogoji pouka so bili specifični. Včasih so dijaki prihajali v šolo med streli topovskih granat iz Metlike in preleti sovražnikovih letal. Ti dijakov niso odvrnili od šole, med drugim zato, ker so bili dobro poučeni, kako ravnati ob izrednih dogodkih.

Alenka Mežnaršič

MEDIACIJA - NOVA KULTURA REŠEVANJA SPOROV

Prebivalstvo naše države se vedno bolj stara. S padajočo krivuljo življenske zagnanosti postajamo starajoči se člani naše družbe bolj nestrpni, kot da bi nam zmanjkovalo časa, ki je pred nami, čeprav prav za starajoče se mlajši običajno govorijo, da imamo časa na pretek.

Ob tem dejstvu pa se pojavlja vedno večja nestrpnost in zavist do mlajših pa tudi do enako starih. Medčloveški odnosi vsebujejo veliko obljub in neprimerno manj storjenega.

To dejstvo je prisotno tudi pri delovanju in izvajanju naše združevanja v društvih, ki jih urejajo splošni zakonski predpisi o združevanju kot tudi posebne zakonske rešitve, ki urejajo status in statusno oznako našega članstva. Pomembno vsebino našega statusa seveda predstavlja dejstvo, ki vedno nastane takrat, ko se ljudje ne želijo pa tudi ne znajo pogovoriti o svojih socialnih in fizičnih razlikah, kar v veliki meri izkoristijo tisti spretnejši ali bolj motivirani.

Neizpolnjevanje obljubljenega vedno pripelje do nesoglasij med ljudmi, ki se ne zavedajo, da vztrajanje samo na svoji resnici lahko povzroči sovražni govor na drugi strani, obema stranema pa prinese pogoje slabšanja psihofizične moči, ki si jo želimo za zagotavljanje čim daljšega bivanja na tem svetu.

V izogib takim stanjem poznamo, sicer že dolgo časa prisoten, v naši družbi pa dokaj nepoznan postopek, ki se imenuje mediacija.

Mediacija je postopek, v katerem naj bi udeleženca ali tudi udeleženci spora poskušali ob pomoči nepristranske

osebe rešiti nesoglasja in doseči sporazum. V postopek mediacije se prizadeti vključijo prostovoljno, da bi poiskali rešitev, ki bi bila sprejemljiva za obe strani.

Z mediacijo naj bi se vzpostavila nova kultura reševanja sporov, saj naj bi se poskušalo razumeti in seveda tudi sprejeti tako eno kot drugo stran, se poglobiti v interese obeh strani in tudi razumeti ozadje spora. Za kaj takega je potrebna volja do odkrite besede, ki počiva na dokumentiranih dejstvih pri razlagi lastnih stališč.

Pri resnično potrjeni zagnanosti za doseganje obojestransko sprejemljivih rešitev pa poznamo institut mediatorja. Malo znano je, da se z mediatorstvom v razvitem zahodnem svetu veliko ukvarjajo specializirani odvetniki. Pri nas pa tak pristop v obstoječem družbenem razumevanju racionalnega pristopa do razreševanja nesporazumov in sporov še ni dozorel. Mediator s svojim znanjem in izkušnjami ter posebnimi tehnikami pomaga sprotima stranema do razumevanja sebe in druge strani, tvorno sodeluje pri iskanju rešitev in pomaga najti za vse vpletene zadovoljiv zaključek. Za mediatorja ni nujno, da bi bil po poklicu pravnik, saj ni razsodnik, ki bi na koncu razsodil v sporu temveč se mora truditi pripeljati sprti strani do obojestranske rešitve in zadovoljstva.

V nasprotju s sodnimi postopki naj bi bila mediacija hitrejša in cenovno ugodnejša, saj zmanjšuje možnost zaostrovanja sporov v prihodnje ter prispeva k razvijanju učinkovitih oblik preprečevanja in razreševanja težav in nesoglasij.

Zdravko Zore

*KOT VEDNO SE SKUPAJ ZBRANI SMO VSI,
NAJ PESEM SLOVENSKA ZDAJ ZADONI,
VSAKDANJE SKRBI POZABIMO,
LJUBEZEN IN ZDRAVJE NAJ VEČNO ŽIVI.*

*DAN TRPLJENJA JE ZA NAMI,
ZATO PONOSNO POVZDIGNIMO SVOJ GLAS,
SVOBODNA NAŠA ZDAJ JE DOMOVINA
NAJ VEDNO DRUŽI NAS.*

*EDINA PRIMORSKA SVOJO HIMNO IMA,
ČEZ HRIBE DOLINE, NAJ PESEM DONI,
DA VEČKRAT JO PELI Z NAMI BI VSI.*

Ivanka Peršič

FRANC HRIBERNIK – STEBER DVI DOLENJSKE, POSAVJA IN BELE KRAJINE

Franca Hribernika, prvega predsednika našega društva, ni več med nami. Usodna je bila dolgotrajna bolezen, s katero se je dolgo boril. Franc Hribernik je bil predsednik društva od njegove ustanovitve do 2011 leta, ko se je zaradi starosti in bolezni odpovedal funkciji predsednika.

Ko danes analiziramo minulo delo tovariša Hribernika, ugotavljamo, da je bil dinamičen, natančen in uspešen pri realizaciji letnega programa dela. Zanj ni obstajal normalen delovni urnik. Večkrat je bil v pisarni dopoldan in popoldan. Na terenu je obiskoval člane in uspešno reševal zadeve. S predsedniki podružnic je vodil dopisne in telefonske komunikacije, kar je omogočilo ažurno in kakovostno realizacijo programa dela.

Seje izvršnega odbora in letne skupščine je organiziral redno in učinkovito. Takšna je bila njegova metoda dela. Bogata poročila in konstruktivna debata so vedno ustvarili pozitiven vtis med delegati in gosti. V času njegovega vodenja društva je uspešno delovala tudi športna sekcija društva, saj se naši športniki udeležujejo športnih iger vojnih invalidov Slovenije v streljanju, šahu, pikadu in balinanju, pa tudi kvalifikacijskih tekmovanj v omenjenih panogah. V konkurenci z odličnimi športniki iz Ljubljane, Maribora, Trbovelj in drugih društev smo dosegali relativno dobre rezultate. To potrjujejo osvojeni pokali in

priznanja. Skupaj s člani izvršnega odbora je predsednik Hribernik vsako leto organiziral tudi udeležbo na srečanjih invalidov Slovenije. Uspešno je bilo organizirano srečanje v Novem mestu, kjer sta bila med gosti predsednik države in Renata Brunskole, takrat županja občine Metlike, ki je bila botra pri razvijanju našega prapora.

Na težave je društvo pogosto naletelo pri pokrivanju kadrovskega zaledja, ker so vse podružnice zaradi bolezni in drugih razlogov zamenjale predsednike. Z energično

akcijo pa so bile zamenjave opravljene hitro in neboleče. Današnji predsedniki podružnic imajo tako krajši mandat, a so zelo produktivni. S komisijo za priznanja je nekdanji predsednik pravično odločal o podelitvi priznanj in listin častnih članov. Tovariš Hribernik pa je prejel priznanje Zveze društev vojnih invalidov Slovenije, od društva pa priznanje in listino častnega predsednika.

Če ‚seštejemo‘ prevožene kilometre in ure porabljene na sedežu društva in na terenu ima Franc Hribernik velike zasluge pri uresničevanju poslanstva društva. Zato ne bo pozabljen, večno bo ostal v našem spominu.

Hvala ti za pošteno in koristno življenje.

**Društvo vojnih invalidov
Dolenjske, Posavja in Bele krajine**

Peter Levec: Ljubezen do domovine (priredba Stane Kotnik)

O DOMOVINA... SMO TE LJUBILI DOVOLJ,
KAKO BI TE MOGLI LJUBITI ŠE BOLJ?!
SAJ TISOČKRAT MOKRI IN LAČNI, PREZEBLI,
BRANEČ TE, ŽE VSE SMO STRME RAZORE PREBREDLI,
NA POHORJU IN PO ZASAVSKIH BREGEH
TIPAJE PRED SABO OB TEMNIH NOČEH,
SMO TRUPLA PRIJATELJEV NAŠIH V ZEMLJO ZAGREBLI.
JE ŠE KJE KAK DROBEC SLOVENSKE PRSTI,
KJER NAŠA NI KANILA KRI ?

O DOMOVINA... O DOMOVINA ...
NA PRAGU GLEJ MATER, KI ČAKA NA SINA,

ČEPRAV JE ŽE LANSKO POLETJE JI PAL,
OJ MATI, NAJ TE NE STRE BOLEČINA;
KO STOPALA SPET BOŠ PREK ŽITNIH DOBRAV,
MED KLASJEM SI PESEM SVOBODNO POJOČ,
SE SPOMNI, DA TAMKAJ NEKOČ TVOJ SIN JE SEJAL.

KER NAŠA LJUBEZEN NI VRTNA CVETICA,
KI V JESENI SE POSUŠI,
KER NAŠA LJUBEZEN JE KAKOR PŠENICA,
KI LAČNIM IN BEDNIM KRUH OBRODI;
NAŠA LJUBEZEN JE BOJ, JE ŽRTEV IN KRI,
KI NAROD SLOVENSKI OSVOBODI.

ŠPORT IN REKREACIJA VOJNIH INVALIDOV

V okviru posebnega socialnega programa »ohranjevanje psihofizične kondicije vojnih invalidov z rekreacijo« Zveza društev vojnih invalidov Slovenije vsako leto, v sodelovanju z lokalnimi društvi vojnih invalidov, izvede športne igre in rekreativna tekmovanja za vojne invalide in druge člane društev v petih različnih panogah: šahu, balinanju, streljanju, lovu rib s plovcem in kegljanju.

Rekreativna tekmovanja ZDVIS so bolj tekmovalne narave in sledijo pravilom Zveze za šport invalidov Slovenije, zato se vojni invalidi na teh tekmovanjih lahko kvalificirajo za državna prvenstva, medtem ko so športne igre bolj družabnega značaja, namenjene temu, da se vojni invalidi povezujejo in družijo ter da se skozi šport in rekreacijo čim več vojnih invalidov vključi v družbeno kulturno življenje.

Rekreacija in šport sta koristna za dobro počutje in za ohranitev zdravja, zato je tudi namen rekreativno športnih prireditev, ki jih izvaja ZDVIS, spodbujanje vojnih invalidov, da se aktivno ukvarjajo z rekreacijo ter omogočanje, da na prireditvah tekmovalnega značaja preverjajo svoje zmogljivosti in se pripravljajo na vključevanje v rekreativni in tekmovalni šport invalidov. Velika spodbuda za vključevanje vojnih invalidov v rekreativno-športno dejavnost je vsekakor organizirana rekreacija, ki jo omogočajo društva vojnih invalidov.

DEJAVNOST NA PODROČJU ŠPORTA IN REKREACIJE V LETU 2012

ZDVIS je organizirala in izvedla 11. športne igre vojnih invalidov v Celju. Tekmovanja so potekala ločeno za vojne invalide in ločeno za druge člane in prostovoljce društev. Športnih iger v petih panogah: v šahu, pikadu, streljanju, kegljanju in balinanju se je udeležilo 137 tekmovalcev iz 13 društev vojnih invalidov, 86 vojnih invalidov in 51 drugih članov, ki so se pomerili tako ekipno kot posamično. V kategoriji vojnih invalidov je v skupni uvrstitvi vseh panog zmagalo Društvo vojnih invalidov Maribor, drugo mesto je zasedlo Društvo vojnih invalidov Gorenjske Kranj, tretje je bilo Društvo vojnih invalidov Zasavje.

Izvedena so bila vsa načrtovana rekreativna tekmovanja vojnih invalidov v balinanju, kegljanju, šahu, pikadu, streljanju in lovu rib s plovcem. Udeležba na športno rekreativnih prireditvah (prvenstvih ZDVIS) je bila zadovoljiva. Udeležba na rekreativnih tekmovanjih pa je bila zelo dobra. V primerjavi z letom 2011 se je udeležba na rekreativnih tekmovanjih povečala za 15 odstotkov. V letu 2012 je bilo na rekreativnih tekmovanjih 148 udeležencev, od teh se jih je 90 udeležilo vsaj enega tekmovanja. 38 vojnih invalidov se je udeležilo dveh ali več rekreativnih tekmovanj.

V primerjavi z letom 2010, ko se je športnih iger ude-

Udeleženci prvenstva ZDVIS v šahu. Zgoraj od leve proti desni, vojni invalidi, prejemniki medalj: Viktor Kuhar (3. mesto), Janez Zorc (2. mesto) in Milan Golja (1. mesto). Spodaj od leve proti desni, drugi člani, prejemniki medalj: Feliks Pihler (3. mesto), Štefan Babič (1. mesto), Ladislav Uligelj (2. mesto)

ležilo 90 in v letu 2011 83 vojnih invalidov, udeležba 86 vojnih invalidov na športnih igrah v letu 2012 nakazuje povečan interes za udeležbo.

Vojni invalidi, ki so na prvenstvih ZDVIS dosegli normo, so se udeležili državnih prvenstev, ki jih organizira ZŠIS - POK. Ekipa iz ZDVIS, ki so jo sestavljali člani DVI Gorenjske Kranj in DVI Maribor, se je udeležila državnega prvenstva v posamičnem hitropoteznem šahu. Na državnem mestu v balinanju je ZDVIS zastopala ekipa iz DVI Dolenjske, Posavja in Bele krajine. Ekipa iz ZDVIS se je udeležila tudi državnega prvenstva v športnem ribolovu (23.6.2012 v Radečah), prvenstva v pikadu

(3.11.2012 v Dolu pri Hrastniku) in prvenstva v hitropoteznem šahu (10.11.2012 v Litiji). Državnih prvenstev se je skupaj udeležilo 16 vojnih invalidov, od tega trije v dveh panogah.

Ponosni pa smo lahko tudi na zahvalo, ki jo je ZDVIS podelil ZŠIS-POK za naklonjenost športu invalidov in zvezi. Pisno zahvalo je v imenu ZDVIS na prireditvi »Invalid - športnik leta« prevzel Bogomir Vesel, častni predsednik ZDVIS, ki se mu je zveza za šport zahvalila za dolgoletno delo in pionirstvo na področju invalidskega športa s pisno zahvalo.

Andreja Markovič

PRVENSTVI ZDVIS V ŠAHU IN STRELJANJU V LETU 2013

Na podlagi prakse in izkušenj preteklih let, z namenom, da se področje izvajanja športno rekreativnih prireditev izboljša, so bili v preteklem letu posodobljeni pravilniki s tega področja. V oblikovanje pravilnikov so bila vključena tudi društva vojnih invalidov. Med drugimi je bil sprejet tudi predlog, da se rekreativna tekmovanja preimenuje v prvenstva ZDVIS.

Na tekmovanju v šahu 26. januarja 2013, ki ga je izvedlo Društvo vojnih invalidov Pomurja v Murski Soboti, so se najbolje odrezali Milan Golja in Janez Zurc, oba iz DVI Gorenjske

Kranj, tretje mesto pa je zasedel Viktor Kuhar iz DVI Pomurja. Vsi trije so se uspešno udeležili tudi državnega prvenstva invalidov v posamičnem hitropoteznem šahu 16. 3. 2013 v Velenju. Med drugimi člani je zasedel prvo mesto Štefan Babič iz DVI Pomurja, drugo Ladislav Uligelj iz DVI Dolenjske, Posavja in Bele krajine in tretje Feliks Pihler iz DVI Pomurja.

Letošnje prvenstvo zveze v streljanju je izvedel DVI Slovenske Istre Koper v Ankaranu 23. februarja 2013. Tudi letos je bila udeležba velika, saj so tekmovalci prišli iz

desetih društev vojnih invalidov. Udeležbo sta zaradi neugodnih snežnih razmer odpovedali dve društvi. Tekmovanja se je udeležilo 21 vojnih invalidov. Prvo mesto je zasedel Jože Romšak iz DVI Gorenjske Kranj, drugo Žare Milič iz DVI Zasavje, tretje pa član celjskega društva Stane Gerčar. Izmed 14 drugih članov je najbolje nameril v tarčo Milan Goubar iz DVI Celje, drugo mesto je pripadlo Francu Škrubeju iz DVI Ljubljana, tretji pa je bil član DVI Slovenske Istre Koper Goran Ziraldo.

Veseli nas, da se interes za sodelovanje na športno rekreativnih prireditvah tudi v letošnjem letu nadaljuje. Vabimo vas tudi na prihodnje športno rekreativne prireditve ZDVIS in društev vojnih invalidov:

- športne igre, sobota 8. junij 2013 (DVI Maribor)
- balinanje, sobota 13. 4. 2013 (DVI Zasavje)
- lov rib s plovcem, sobota 18. 5. 2013 (DVI Ptuj)
- pikado, sobota 1. 6. 2013 (DVI Zasavje)
- kegljanje, sobota 5. 10. 2013 (DVI Ljubljana).

Od leve proti desni: Janja Žagar, predsednica DVI Slovenske Istre Koper, drugouvrščeni Žare Milič, prvouvrščeni Jože Romšak, tretjevrščeni Stane Gerčar, Vladimir Pegan, tajnik ZDVIS in Goran Ziraldo, tajnik kopskega društva

Andreja Markovič

UTRINKI IZ TEKMOVANJA V ŠAHU

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR; MATJAŽ HLADNIK	LIK, FIGURA	RETORIK, GOVORNIK	AMERIŠKI FILMSKI REŽISER PECKINPAH	RUDAR	URBAN JARNIK	STAVBA ZA SHRANJE- VANJE SENA	GESLO	ZAČETNI DEL IGRE, BESEDILA	BARBARA DRNAČ	FILMSKI KOMIK CARREY	NAD- STROPJE	MAJHEN KOLUT	URJENJE, VAĐENJE
ZNANST- VENI POSTOPEK V LABO- RATORIJU							OSEBA, PERSONA						
OBDELO- VANJE NJIVE S PLUGOM							VOJAŠKI SODNIK HRVAŠKA IGRALKA (NINA)						
IGRA NA ŠAHOVNICI					KAPITAN JULESA VERNA TITANOV DIOKSID				GL. MESTO MALDIVOV MENIČNO POROŠTVO				
OLIVER TWIST			NARAVA NASPROT- JE DELA							PRAVNIK, SOCIOLOG (ANTON) VELIK GORSKI VRH			
PLAČILNI LISTEK				KOMANDA, POVELJE PIJANEC, ALKOHOLIK				DURI IZDELO- VALEC NOŽEV					
ZAPOR					OBMOČJE V KANOVI OBLASTI PLAKAT						6. IN 25. ČRKA NEKDANJA DOLŽINSKA MERA		
POMOČ: MARTRA, RTINA, RUTIL, ŽUN	DUŠEVNA BOLEZEN Z IZRAZITIMI ZNAMENJI	VOJAŠKO URJENJE HROŠČ Z RILČKOM					ŽENSKA Z VOLILNO PRAVICO KRAŠKO VINO						
PREKLET ČLOVEK									NATAŠA ABRAM			MAJHEN OREH	KRATKA LATA
MOČ, JAKOŠT					KRMNA RASTLINA PODPOR- NIK UMET- NOSTI				KORALNI OTOK UVODNA GLASBA K ODDAJI				
ILOVICA				TRPLJENJE TEMNO SIVA KRAVA						DOLGO OBDOBJE, VEK PRAMEN			
9. IN 4. ČRKA			ODEJA LEPILO				NAŠ IZBOR POPEVKE ZA EURO- SONG	VPLE- TANJE ŠAHOVSKA ZMAGA					
URADNO JAVNO OBVESTILO					STANJE S HRUPOM, ROPOTOM KATHY IRELAND							ŠIBENIK LITIJ	
PREGIBNA BESEDA S SPLOŠNIM POMENOM							DELAVEC ZA MAZANJE STROJEV						
ITALIJAN- SKI MODNI KREATOR (GIORGIO)							VEDA O ATOMIH						

Rešitev križanke pošljite na: **ZDCIVS, Uredništvo Naših Vezi, Dunajska cesta 129, 1000 Ljubljana.**
Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Mojca Tesovnik**, Tesovnikova 26, 1000 Ljubljana
- Karolina Momirski**, Jakčeva 28, 1000 Ljubljana
- Daniel Brodarič**, Škrlje 1, 8332 Gradac